

VANTAA KOIVUKYLÄ 5

Kivikautisen asuinpaikka-alueen
kaivaus

Lea Väkeväinen 1977

Johdanto

Vantaan Koivukylässä sijaitsevan Asolan omakotialueelle johtavan tien päästä soraharjusta löytyi vuonna 1948 kaksiteräinen poikkikirves (KM 11882). Vuosina 1962 aluetta inventoitaessa nykyisin Helsingin kaupungin seurakuntien omistaman hiekkakuopan pohjoisreunalta löydettiin 9 kvartsi-iskosta (KM 15764) ja hajonnut tulisija. Kirveen löytöpaikka sijaitsee hiekkakuopasta suunnilleen 100 m lounaaseen.

Kesällä 1975 sain museoviraston esihistorian toimistosta määräyksen tutkia hiekkakuopan ympäristö, koska alueelle on rakenteilla tie ja iso asutuskeskus.

Kaivaukset suoritettiin ajalla 31.5.- 16.7.1977. Tutkimukset rahoitti Vantaan kaupunki - 10 000 mk - sekä Suur-Helsingin Osuuspankki - 35 000 mk.

Helsingissä 31.1.1978

Lea Väkeväinen

Sisälllys		sivu
Johdanto		2
Kaivauspaikan esittely		3
Asuinpaikka-alueen sijainti ja topografia		3
Kaivaustekniikka		3
Kaivausalue I/ terassi 2		5
Maalajit/ kulttuurimaa		5
Tulisijat		6
Kaivausalue II/ terassi 3		7
Maalajit		7
Tulisijat		7
Löydöt ja löytötiheys		7
Yhteenveto		10
Luettelo kartoista ja kuvatauluista		11
Kopio peruskartasta 2043 05 HYRYLÄ, painettu 1958 A 4		12
Yleiskartta 1:1000	A 1	13
Pintavaaituskartta 1:100	A 1	14
Pohjavaaituskartta 1:100	A 1	15
Tasokartat/ alue I 1:25, 1:10	A 1	16-21
Erikoiskartat 1:10	A 3	22-25
Tasokartat/ alue II 1:25	A 3 A 1	26-27
Erikoiskartta 1:10	A 2	28
Profiilikartat 1:10	A 2 A 1	29-32
Kuvataulut		33-35

kartat 12, A3 L26

kartat A1 L27

VANTAA KOIVUKYLÄ 5

Kivikautisen asuinpaikka-alueen kaivaus 1977.

Kylä: Koivukylä

Maanomistaja: Vantaan kaupunki

Peruskartta: 2043 05 HYRYLÄ, painettu 1958

Kaivausalueen koordinaatit: $x = 9082$

$y = 5836$

$z = n. 36 \text{ m ymp.}$

Alueelta tulleet löydöt: KM 20164: 1-466

Aikaisemmat löydöt: KM 11882, 15764. (Ks. Veikko Lehtosalon Helsingin pitäjän kiinteät muinaisjäännökset 1962.)

Sivut 12-32 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Sivut 33-35 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista ff 48916-21.

Luettelo kartoista ja valokuvista on kertomuksen lopussa s. 11.

Diar. 1.12.1977

Asuinpaikka-alueen sijainti ja topografia

Vantaan Koivukylän kivikautinen asuinpaikka-alue sijaitsee Rekolan asemalta noin 1 km lounaaseen, Tikkurilaan vievän tien kaakkoispuolella. Itse kaivausalueet I ja II sijaitsevat kahden ison hiekkakuopan välisellä havupuita kasvavalla kannaksella, missä maasto viettää kolmena terassina kaakkoon, kesannolla olevaa peltoa kohti (kartat ss. 12-13).

Kaivaustekniikka

Kaivaus aloitettiin paaluttamalla 52 m pitkä luode-kaakko suuntainen

peruslinja 1000-1052, joka leikkasi paitsi 33-37 metrin korkeuskäyrät myös terassit 2 ja 3. Kohtisuoraan peruslinja 1000-1052 vastaan paalutettiin koillinen-lounas suuntaiset peruslinjat 500-512/1014 (terassille 2) ja 500-518/1048 (terassille 3). Peruslinjaan 1000-1052, sen koillispuolelle ja peruslinjojen 500-512/1014 ja 500-518/1048 kaakkoispuolelle koordinoitiin 2 m leveät ja 12-16 m pitkät koeojat. Koeojista tulleiden löytöjen perusteella kaivausta laajennettiin siten, että koordinaatisto kasvoi koilliseen ja kaakkoon. Mittaukset suoritettiin aina ruudun länsikulmassa olleesta paalusta. Ruudut merkitettiin parittaisilla numeroilla. Lähtöpisteenä oli peruslinjan 1000-1052 paalu 500/1000 (kartta s. 14).

Kaivausalueella käytettiin kolmea kiintopistettä 1, 2, ja 3. Kiintopiste 1 sijaitsi kaivausalueen I luoteispuolella olevassa matalassa kalliossa. Sen lukema oli 065 ja korkeus merenpinnasta on 38.23 m. Kiintopisteinä 2 ja 3 (lukemat 302 ja 036) käytettiin kaivausalueen II eteläpuolella olevaa pinta maakiveä. Sen korkeus on 32.37 m ymp. Korkeudet kiintopisteille tuotiin vantaan kaupungin rakennusosaston mittamasta kiintopisteestä, jonka korkeus on 38.10 m ymp. (kartat ss. 13-15).

Turvekerroksen lisäksi myös koeojat ja -kuopat kaivettiin lapiolla 30-50 cm:n syvyyteen. Tasokaivausalueilla jatkettiin kaivamista turvekerroksen jälkeen lastoilla 10 cm:n kerroksina. Likamaaläikistä ja kiveyksistä riippuen tasoista piirrettiin kartat 1:25 tai 1:10 (kartat ss. 16-21, 26-27) ja tulisijoista 1:10 (kartat ss. 22-25). Lisäksi profiilien a, B ja D koillisseinämistä (kartat ss. 29, 31) sekä proviilien C ja E kaakkoisseinämistä (kartat ss. 30-32) piirrettiin kartta 1:10. Profiilit A, B ja C sijaitsivat kaivausalueella I; A ja B kaakko-luode suuntaisilla linjoilla 500/1002-1020 ja 512/1004-1014 ja C koillisen-lounas suuntaisella linjalla 506-514/1008. Kaivausalueella II profiili

D sijaitsi kaakko-luode suuntaisella linjalla 512/1046-1058 ja E koillisen-lounas suuntaisella linjalla 502-518/1050 (kartta s. 14).

Kaivausalue I/ terassi 2

Kartat ss. 16-25, 29,30

Valokuvat 1, 3, 4 ss. 33-34

Maalajit/ kulttuurimaa

Kaivausalue I sijaitsi terassilla 2, kaakko-luode suuntaisen koeojan 500/1002-1022 ja koillisessa sijaitsevan hiekkakuopan välisellä alueella (k. 1, s.33). N. 5 cm:n vahvuisen turpeen alla oli 10-20 cm paksu huuhtoutunut hiekkakerros, joka oli pinnasta paikoitellen punertava. Sen alta paljastui ruskea karkearakeinen hiekka, joka muuttui kaivausalueen luoteisosassa, ruusuissa 506-510/1002-1004, 20-30 cm:n syvyydessä sekä alueen koillisosassa, ruuduissa 512-514/1004-1010, 40-50 cm:n syvyydessä moreeniksi. Myös koeojasta 500/1002-1022 paljastui heti turpeen alta moreeni (kartat ss. 16-21).

Suurin yhtenäinen kulttuurimaa-alue paljastui n. 20 cm:n syvyydestä kaivausalueen kaakkoisosassa olleista ruuduista 506-508/1014-1018. Se ulottui suunnilleen 35 cm:n syvyyteen ja oli väriltään voimakkaasti punertavan ruskea sekä sisälsi hiili- ja nokiläikkien lisäksi runsaasti irrallisia löytöjä (kartat ss. 17, 18). Alueen keskiosan ruuduissa kulttuurimaata oli ainoastaan pieninä ohuina läiskinä 20-50 cm syvällä. Läikkien sijainti toisiinsa nähden sekä niiden koko selviävät parhaiten kartoista ss. 16-21.

Ruuduista 512-514/1010 40-50 cm:n syvyydestä tuli näkyviin halkaisijaltaan 25 cm:n suuruinen punamultaläikkä, joka ulottui 55 cm syvälle ruostehiekkaan (kartat ss. 19, 21). Alue kaivettiin 50-60 cm syvälle.

Tulisijat

Kaivausalueelta I paljastui yhteensä kolme tulisijaa, ruuduista 506-508/1008, 512/1008 ja 510/1006.

Ruuduista 506-508/1008 tuli esiin noin 20 cm:n syvyydestä ruskeasta hiekasta hajonnut liesikiveys. Kivet olivat halkaisijaltaan 10-20 cm ja palaneita. Lieden nokimaa oli laajuudeltaan 50 x 60 cm ja sen ympärillä ollut hiekka oli palanut punaiseksi. Lieden pohja ulottui 60 cm syvälle (kartat ss. 17-23).

Ruudusta 512/1008 n. 30 cm:n syvyydestä paljastunut osittain kivetty tulisija oli halkaisijaltaan noin 50 cm. Nyrkinkokoiset palaneet kivet sijaitsivat lieden lounaisreunalla. Kivien alta suunnilleen 40 cm:n syvyydestä tuli näkyviin 30 x 50 cm:n kokoinen osittain rapautunut kivi, jonka länsipuolella lieden nokimaa laajeni 30 x 50 cm:n suuruiseksi läiskäksi. Nokimaa ulottui suunnilleen 60 cm:n syvyyteen (kartat ss. 18-21, 24, 25, k. 4, s. 34)

Ruudusta 510/1006 tuli näkyviin n. 30 cm syvältä runsaasti hiiliä sisältävä palokuoppa, kooltaan 50 x 60 cm. Se oli poikkileikkaukseltaan patamainen ja sen pohja ulottui 55 cm syvälle (kartat ss. 18, 19).

Kaivausalue II/ terassi 3

Kartat ss. 26-28, 31, 32

Valokuva 2 s. 33

Maalajit

Kaivausalue II sijaitsi heti alueen I alapuolella olevalla terassilla 3. Alueita yhdisti yhteinen peruslinja 1000-1052. Turvekerros oli täällä yhtä vahva kuin kuivausalueella I, siis 5-10 cm. Sen alta paljastui 10-20 cm:n vahvuinen pinnasta punertava huuhtoutunut hiekkakerros, joka muuttui 30-40 cm:n syvyydessä karkeaksi ruostehiekaksi (kartat ss. 26, 27). Kaivetulta alueelta paljastui ainoastaan ruuduista 514-516/1050 läpimitaltaan n. 50 cm:n kokoinen likamääläikkä, joka sisälsi hiilimurua (kartta s. 26).

Tulisijat

Koeojan 500/1032-1054 eteläpuolelta, ruudusta 484/1060 tuli esiin n. 20 cm:n syvyydestä yksikerroksinen tulisija. Kivet olivat palaneita ja läpimitaltaan 1-20 cm. Kivien välissä ei ollut hiiltä eikä nokimaata. Samoin ympärillä oleva hiekka oli puhdasta (kartta s. 28).

Löydöt ja löytötiheys

Irrallisia löytöjä kertyi seuraavasti:

Kaivausalue I

Kivilajiesineitä

kirveenteelmiä

1 kpl

poikkiteräisiä talttoja	1
kirveen tai taltan kappaleita	1
hioimen kappaleita	1
kivilaji-iskoksia	8

Pii

kaapimia	8 kpl
veitsiä	1
iskoksia	8

Kvartsi

kaapimia	77 kpl
höyliä	1
iskoksia	2 709

Palaneita luita 856 g

Kaivausalue II

Saviastianpaloja 6 kpl

Kivilajiesineitä

kourutaltan kappaleita	1 kpl
hioimia	1
kivilaji-iskoksia	3

Kvartsi

kaapimia	11 kpl
iskoksia	931

Kaivausalueella I löydöt olivat keskittyneet alueen luoteisosassa olleisiin ruuturiveihin 1004-1008 sekä kaakkoisosassa ruutuihin 504-508/1014-1018. Löytötiheys oli suurimmillaan 20-30 cm:n syvyydessä ja alimmat löydöt tulivat suunnilleen 50 cm syvältä. Suurimman löytöryhmän muodostavat kvartsiesineet ja -iskokset. Viimeksi mainittuja tuli parhaimmillaan yli 60 kpl/m^2 . Muita kivilajiesineitä löytyi vähän; ruudusta 510/1004 n. 10 cm:n syvyydestä tuli esiin hioimen puolikas (20164:33), ruudusta 502/1014 n. 20 cm syvältä löytyi oikoteräisen kirveen teelmä (20164:234) sekä ruudusta 512/1014 tulisijan vierestä suunnilleen 30 cm:n syvyydestä löytyi piiveitsi (20164:127). Kaivausalueiden I ja II välissä olevasta pinnastaan rikkonaisesta rinteestä löytyi irtolöytönä rapautunut poikkiteräinen taltta (20164:466).

Kaivausalueelta II tuli huomattavasti vähemmän löytöjä kuin kaivausalueelta I. Tihein löytökeskittymä - kvartsi-iskoksia parhaimmillaan yli 30 kpl/m^2 - sijaitsi 20-30 cm:n syvyydessä alueen luoteisosassa olleissa ruuduissa 502-504/1046 sekä koillisosan ruuduissa 516-518/1050. Alimmat löydöt sijaitsivat n. 30 cm:n syvyydessä maanpinnasta. Ruudusta 506/1046 n. 20 cm:n syvyydestä löytyi pieneltä alalta kuusi savi-asiapalaa (20164:361) pl. 293. Paloista neljä on koristelemattomia, kahdessa on ulkopinnalla näkyvissä naarmukoristelua. Savimassa on tiivistä ja erittäin hienosekoitteista. Palat ovat väriltään punertavan ruskeita ja muistuttavat lähinnä Morbyn keramiikkaa. Ruudusta 514/1058 löytyi n. 20 cm:n syvyydestä hiottu kourutaltan teräosa (20164:404) ja ruudusta 512/1058 n. 40 cm syvältä tuli esiin hioin (20164:441).

Yhteenveto

Koko alueella tutkittiin yhteensä 612 m², josta koekuopin 193 m².
Kaivausalueen I alimmaksi löytörajaksi mitattiin 35.88 m ymp. ja alueen II 31.74 m ymp. Yhtenäistä kulttuurikerrosta ei asuinpaikka-alueilla ollut todettavissa. Löydöt tulivat enimmäkseen puhtaasta hiekasta
Terasseilla 2 ja 3 sijainneiden asuinpaikkojen ydinalueet on tuhonnut alueen koillispuolella sijaitseva seurakuntien omistama hiekkakuoppa; löydöt olivat runsaimmillaan kuopan lounaisreunalla olleissa ruuduisissa. Samoin hiekkakuopan koillis- ja itäreunalla olleista 1 x 1 metrin suuruisista koekuopista n:ot 26, 29, 31, 33 ja 35 löytyi kvartsi-iskoksia ja palaneita luunsiruja (kartta s. 13) joten hiekkakuopan koillis- ja itäreunalla on aiheellista suorittaa tasokaivaus.

Kaivausalueen I ja II lounaispuolella olevan hiekkakuopan ympäristö sekä terassi 1 tutkittiin 1 x 1 metrin suuruisilla koekuopilla, yhteensä 155 kpl (kartta s. 13, k 5). Kuopat olivat löydöttömät ja vailla kulttuurikerrosta, joten alueella ei ole aihetta jatkotutkimuksiin. Myös tasokaivausalueet I ja II saatiin kokonaisuudessaan tutkituksi.

Luettelo kartoista ja kuvatauluista

Kartat:	s. 12	Kopio peruskartasta 2043 05 HYRYLÄ, painettu 1958		
	s. 13	Yhteiskartta 1:1000 A 1, pienennetty Vantaan kaupungin rakennusviraston kunnallistekniikan suunnitteluosaston asemapiirroksesta 1:500.		
		Pienennyksen tehnyt A. Vikkula		
	s. 14	Pintavaaituskartta	1:100	A 1
	s. 15	Pohjavaaituskartta	1:100	A 1
	ss. 16-19	Tasokartat	1:25	A 1
	ss. 20-21	Tasokartat	1:10	A 1
	ss. 22-25	Erikoiskartat	1:10	A 3
	s. 26	Tasokartta	1:25	A 1
	s. 27	Tasokartta	1:25	A 3
	s. 28	Erikoiskartta	1:10	A 2
	s. 29	Profiilikartta	1:10	A 1
	ss. 30-31	Profiilikartat	1:10	A 2
	s. 32	Profiilikartta	1:10	A 1

Kuvataulut:

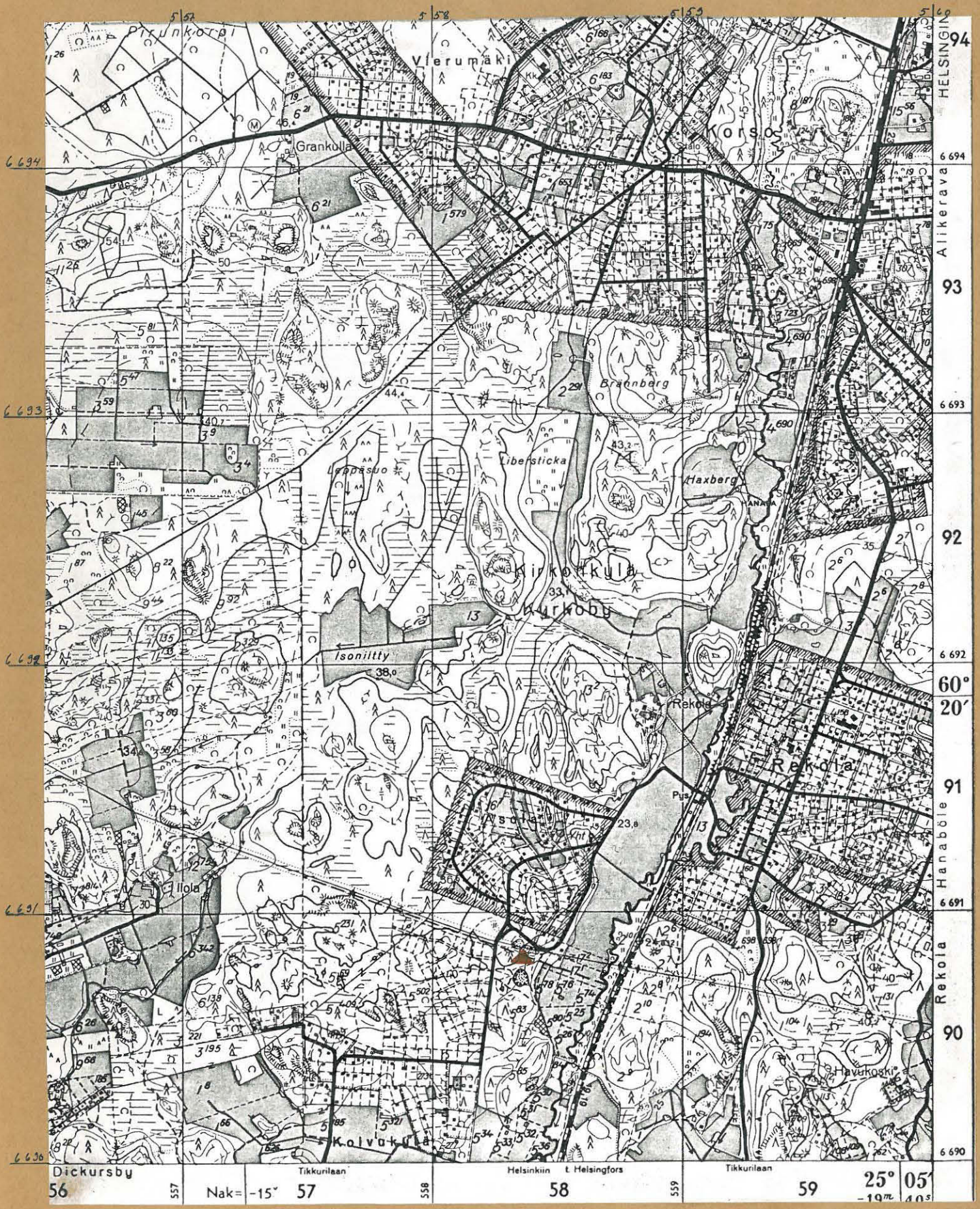
s. 33	Kuva 1, tasokaivausalue I, terassi 2 (neg. 48916)
s. 33	Kuva 2, kaivausalue II/ terassi 3 (neg. 48917)
s. 34	Kuva 3, koeoja 500/1000-1022, terassi 2 (neg. 48918)
s. 34	Kuva 4, tulisija ruudussa 512/1008, terassi 2 (neg. 48919)
s. 35	Kuva 5, kaivausalueiden I ja II lounaispuolella oleva hiekkakuoppa (neg 48920)
s. 35	Kuva 6, seurakuntien omistama hiekkakuoppa, kaivausalueiden koillispuolella (neg. 48921).

kopio

1:20 000

peruskartasta n:o 2043 05 HYRYLÄ

pv. HKI 1958

▲ kaivausalueen koordinaatit x=9082
y=5836

VANTAA KOIVUKYLÄ 5

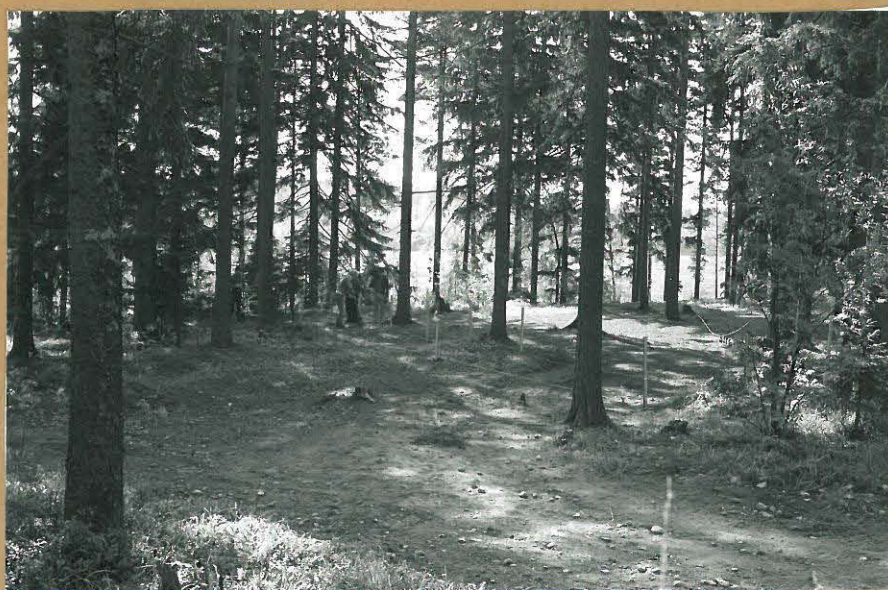
1.

f 48916

kaivausalue I / terassi 2
valok. SW-NE

2.

f 48917

kaivausalue II / terassi 3
valok. N-S

VANTAA KOIVUKYLÄ 5

3

f48918

koeaja 500/1000-1022 / terassi 2
valok. SE-NW

4

f48919

tulisija ruudussa 512/1008 / terassi 2
valok. NW-SE

VANTAA KOIVUKYLÄ 5

5.

f48920

kaivausalueiden lounaispuolella
oleva hiekkakuoppa

valok. NE-SW

6.

f48921

kaivausalueiden koillispuolella
oleva seurakuntien hiekkakuoppa

valok. S-N